

Kramerius 5

Digitální knihovna

Podmínky využití

Knihovna poskytuje přístup k digitalizovaným dokumentům pouze pro nekomerční, vědecké, studijní účely a pouze pro osobní potřeby uživatelů. Část dokumentů digitální knihovny podléhá autorským právům. Využitím digitální knihovny a vygenerováním kopie části digitalizovaného dokumentu se uživatel zavazuje dodržovat tyto podmínky využití, které musí být součástí každé zhotovené kopie. Jakékoli další kopírování materiálu z digitální knihovny není možné bez případného písemného svolení knihovny.

Hlavní název: **Čechoslovan**

Vydavatel: **V. Švihovský**

Vydáváno v letech: **1911-[1918], 1912, 27.07.1912**

Číslo ročníků: **2, 30**

Číslo výtisků: **2, 30**

Datum vydání čísla: **27.07.1912**

Identifikátor ISSN: **2414-9373**

Stránky: **, ,**

☉ Čechové v Kijevě. *) ☉

Kijev jest dnes město moderní. Popatříme-li na široké, vzdušné, skvostně dlážděné ulice, dlouhé řady nových, pěti-až šestipatrových domů s přepychovými výklady, nesoudili bychom, že město trvá od časů nepamětných, že před tisíci již lety bylo velkým sídelním městem.

O staré slávě svědčí dnes jen zříceniny Zlaté brány, několik fresek a mosaik na zachráněných úlomcích zdí kostelních, a trochu vykopaných zbytků z pohřebišť.

Kijev má rozkošnou polohu; rozprostírá se mezi veletokem Dněprem a dvěma říčkami, Lybedí a Syrcem, na pahorcích, uprostřed nichž v úžlabině se táhne dlouhá nádherná hlavní a obchodní třída Kreščatik, do níž s pahorků oněch ústí řada ulic.

Za poslední léta je Kijev obzvláště ve svém centru k nepoznání. Vznikly nové ulice a čtvrti. Mnoho se stává i mimo střed města, kam se soustřeďuje obyvatelstvo středních stavů. Jak se mnoho stává,

*) Článek tento uveřejnil v Národních Listech p. Fr. Hovorka, český spisovatel, jenž nedavno meškal v Kijevě a přednášel zde o Fr. Palackém. P. Hovorka podává letmo zachycené dojmy, pročež některé nepřesnosti nutno přehlédnout.

je viděti ze vzrůstu obyvatelstva, kterého přibýlo za 10 let o 200,000, takže pro umístění tohoto přírůstku celé nové město musilo vzniknouti. Od r. 1907—1910 vystavěno 464 kamenných a 493 dřevěných domů. Obyvatelstvo za posledních 10 let se téměř zdvojnásobilo.

V r. 1900 bylo 276.519 obyvatelů, v r. 1909 dosáhlo výše 468.694 obyv., tedy o 197.175 více. S okolím, které za nedlouho bude připojeno, čítá město přes 500.000 obyvatelů. Největší vzrůst vykazuje město za poslední čtyry roky, kdy obyvatelstvo vzrostlo o 134.220 duší.

Velice se rozvíjí a roste obchod a průmysl. Dnes již centrální obchodní ulice nedostačují a proto obchody se otvírají již i na ulicích druhořadových. V posledních 4 letech přibýlo obchodů 567, v r. 1906 bylo 1099 a v r. 1910 již 1666, v procentech o 51% více.

Otevřely se nové banky, směnárnary, zastupitelství, informační a komisionářské kanceláře atd. Z toho je viděti, že Kijev roste a rozvíjí se všemi směry, a jak se dá dle vzhladu na ulicích soudit, je zde i blahobyt, neboť není viděti lidí otrhaných a žebravých.

Se vzrůstem počtu obyvatelů vzrostl v Kijevě i počet našich krajanů.

Když jsem před 30 lety na své první okružní cestě Polskou a Ruskem zajel do Kijeva, bylo tam jen několik Čechů, kteří se soustřeďovali v uzoučkém kroužku v hotelu Viktoria, jehož nájemcem byl našinec p. Havlena.

A dnes?

Dnes, po 30 letech, jest v Kijevě přes 3000 Čechů a mezi nimi několik milionářů (v rublech, ne korunových!).

Krajané naši dělí se tu jaksí na dvě vrstvy—inteligenci, průmyslníky, inženýry, obchodníky a dělníky—nejvíce je zde dělnictva, zaměstnaného v továrnách českých majitelů.

Vynikajícím učencem jest gymnasijsní profesor a docent na universitě, p. Pospíšil, znamenitý znalec klasických jazyků, zejména latiny, jenž vydal řadu vědeckých pojednání a cenný slovník.

Vedle profesorů gymnasijsních jest v Kijevě mnoho českých učitelů tělocviku.

Část vyšší vrstvy tvoří čelní čeští průmyslníci, vesměs velice zámožní.

Přišli sem skoro všichni bez peněz, avšak neúmornou pílí, přičinlivostí, spořivostí a dovedností zmohli se tak, že z malých počátků, z nepatrných dílen, namnoze v

Asekurace.

(Dokončení).

Vostrčil se zabodl očima do mé tváře a odbafal několikrát zrychleným tempem ze své porculánky.

„Krovy se mi houpají, nízké to je, a střecha je daremná“ — povídám. „Stavět — žádná pomoc.“

Vostrčil se ohlédl a potom řekl skoro šeptem: „To se rozumí. Ale opatrně!“

Nerozuměl jsem sousedovi. Podíval jsem se na něho s otázkou v očích. Pak jsem pronesl: „Jak to myslíte?“

Vostrčil se rozhoupal a po chvíli řekl: „Spěchá-li to — pak je nejlepší: nuše!“

„Nuše??“ otázal jsem se, spustiv se plotu a podepřev si boky.

„To je nejjistější. Svíčka se dá do bramboru, sláma kolem, nuše na to. Pak všecko z domu. Za hodinu barák chytí a nikdo při tom nebyl. Nedokáže nikdo nic. Ale asekurace aby byla zaplacená. A pořádná asekurace.“

„Vy myslíte, abych to — jako aby to shořelo?“ ptal jsem se, dojista zblednuv.

„Teď přece nikdo jinak nestaví. Přece pro nic za nic nerozkopu chajdu. Ať pustí asekurace chlup, když tam platíme, až se ohýbáme—“

„Pro Krista Pána — sousede —“

„Ói pak jsou ty peníze v baňkách? Patří to vůbec někomu? Jsou těch ouředníků? Nejsou. Jsou těch pupkáčů, kteří podpisují? Nejsou. Patří těm agentům? Nepatří. Proč to dává národ dohromady? Aby to shnilo v kasách?“

„Člověče, co pak nevíte, že jsou na to hrozné tresty?“

„Slyšeli teď někdy, že někoho pro oheň chytí? Vždyť státu musí záležet na tom, aby přibývalo nových domů, aby se vesnice — řekněme — zlepšovaly. Tím rostou daně, zedníci mají práci, řemeslnictvo, nádenníci a všecko ostatní. Oheň je vždycky pomoe pro chudého člověka. Ale dobře pojištěno to musí být!“

Díval jsem se na Vostrčila jako jako na apoštola. A musím doznat, že mi mluvil z duše. Tisícovku jsem už kladl delší čas v duchu na

opravu svého stavení — ví-li Vostrčil o jiné kapse, než je má, z níž možno brát — zaplať mu to Pán Bůh.

Pravda, pravda. K čemu vlastně platím do té asekurace? Což budu věčně jenom platit premii a nikdy haléře neuhlídám? Na mou duši: skoro je to trochu hloupé; platit, platit a jenom platit — ale nikdy nebrat. Vostrčil má pravdu.

„Ona vlastně je teď řada na mně,“ přerušil pojednou moje dumání soused, nacpávaje z usmolené měchuřiny porcelánovou hlavičku.

„Ano, Vyhořel Pokorný — vyhořel Novák — stará hospoda — pak se řeklo, že musí být nová pastouška — vyhořela tedy. Pak školní chlivky — loni si pomohl Žaloudek a po něm Dotlačil — ale ten, zloděj, to neměl dělat. Na mně bylo. Také ho při zjišťování škody okradli. Dobře mu tak. Zrovna přede žněma si to podpálil. O žních a na zimu — to bych byl osel, abych si to pálil. Plná stodola, plný špýchar — tož jsem čekal. Ale když mysluji, pane sousede, že by oni měli jako dříve — budiž! Konečně — vždyť by se to dalo nějak spojit. Řekně-

krátké době, zřídili si velké továrny a průmyslové podniky.

Mezi vynikajícími krajaný v Kijevě dlužno na prvním místě uvést p. J. Jindřiška, předsedu spolku „Komenský“. Na hlavní třídě Kreščatiku č. 41 má v 1. patře asi v 10 sálech sklad nejrozmanitějších hudebních nástrojů a not; závod jeho chvalně znám po celém jihozápadním Rusku, ano má pobočný závod i na Kavkaze, v Baku. Před dvěma roky založil velkou továrnu na gramofonové plotny, jež zdárně prospívá; i v jiných oborech průmyslu je velice činný a požívá i jako obchodník a průmyslník nejlepšího jména. Přesvědčením vždy Čech a k žádnému českému podniku nebyl nikdy netečným, vždy stál v čele. Bohatě podporoval českou školu a byl spoluzakladatelem spolku „Komenský“, časopisu „Čechoslovan“ a českého knihkupectví.

Vynikající jeho zásluhy uznal spolek „Komenský“, jmenoval ho svým čestným členem a v měsíci únoru t. r., podána mu byla od krajanů adresa, v níž se praví: „Jste jedním z prvních průkopníků českých v Kijevě a svojí více jak třicetiletou činností na poli obchodním a průmyslovém sloužil jste vždy ke cti českému národu a do byl si zvučného jména netoliko v našem kraji, nýbrž i po celé jižní Rusi. Leč ne Váš úspěch na poli

hospodářském je pro nás nejcennější Vaši vlastností. Jako Češi vážíme si Vás především proto, že vždy s hrdoostí a chloubou hlásíte se ke všem soukmenovcům, že vždy ochotně a rád jste vycházel vstříc každému, kdo potřeboval rady, ba i hmotné pomoci. Cetní jsou ti, kdož celou svoji hmotnou existenci vděčí Vám, kdož za Vaši pomoci dosáhl blahobytu, a nesčetný počet je těch, kterým jste pomoci neodepšel.

Ohromná většina Čechů, zavítavších do Kijeva, především obračela se k Vám o radu a pomoc a odnášela si vědomí, že Čechové mají zde ve Vaši osobě dobrého rádce a zastance, svého českého konsula.

Byl jste duší zdejšího společenského života. Nebylo důležitějšího českého počínání, jehož byste se nebyl činně zúčastnil. Nelitoval jste práce ani hmotných obětí, když šlo o zdar a úspěch české věci“.

O pravdě těchto slov jsem se v plné míře přesvědčil. Byl prvním, který mne ihned po mém příjezdu vyhledal a po čas mého pobytu veškerou svou pozorností mne zahrnoval. Ve svém automobilu provedl mne Kijevem a celým okolím, uspořádal mou přednášku ve spolku „Komenský“, a jako mne, tak se horlivě ujal i všech českých kolegů žurnalistů, umělců, pěvců i turistů, do Kijeva zavítavších.

A nejen on, i jeho rozsáfná choť je laskavou hostitelkou svých krajanů.

Bohužel stihlo p. Jindřiška loni velké neštěstí: továrna jeho na gramofonové plotny vyhořela; utrpěl škody 100.000 rublů. Továrna nebyla pojištěna, neboť žádná společnost nechtěla pojištění přijmouti vzhledem k velké vzdálenosti továrny od města (na 2 dáčné linii za Sulavkou).

Jako znamenití průmyslníci vynikají pp.:

Fielwert a Dědina, kteří založili dvě továrny na sečí stroje, jež jsou po celém Rusku hledány. Zaměstnávají velký počet dělníků, poněvíc Čechů.

Nejstarší závod v Kijevě jest světoznámá firma V. F. Cervený z Hradce Králové, která vyrábí hlavně dechové nástroje, jež jsou zavedeny u všech vojenských kapel. Veškerí členové rodiny Cervených, Jaroslav, Stanislav a Václav, jsou upřímní, vroucí Češi, kteří požívají na Rusi nejlepšího jména a zasloužili se hlavně, že doporučili téměř ke všem ruským plukům za kapelníky Čechy.

Obrovských rozměrů je továrna firmy Baxant a Sedlák, továrna na provazy, milionový to podnik.

Když je mluva o milionářích, nelze opomenouti p. Poláka, majitele lázní, cihelny, domů a jiných podniků—a hlavně hezké řady—milio-

me; jikry lítají — kdo pak je bude hlídat?“

Co Vostrčil mluvil, to byly opravdu hotové peníze. Jako by je na stůl kladl. Zlatník vedle zlatníku.

„Ale hlavní věc je: pojištění aby bylo v pořádku — víme,“ pokračoval soused, dýmaje z čerstvého. „Mají pojištěný hospodářské stroje?“

„Já žádných nemám,“ namítal jsem.

„No, že jsou to oni — dostanou ode mne školu. Na ohně jsem odborník, zlatý pane. Mezi námi řečeno: já půjčuji spolehlivým přátelům zbytky věci, za které pak dostanou znamenitou náhradu. Ano. Ale musí to mít dříve pojištěno. Oni si to tedy taky musí pojistit panečku. Oni přihlásí bance sečí stroj, šicí stroj, tři americké pluchy, náradí všeho druhu, chomouty —“

„Ale já nemám koně —“

„Chomouty může mít každý; zdědili je, koupili — našli: to je jedno, jen když se ohlásí. Ze všech ohňů po kraji sbírám kovové zbytky, a ty půjčuji přátelům, když mají vyhořet. Ti si to pojistí, zaplatí premii, a pak se ty drobty rozházejí po spáleníšti. Pane drahý — to

už dělá tisíce, co jsem já lidem vyzískal haraburdím. Já jim toho mám plnou půdu. A z toho jim půjčím, co budou chtít. Poplatějí nějakou sklenici, dají na kus pečeně — a bude to. Věřili by, že platím půldruhého roku ze sekacího stroje a ze žentouru? Já také ty stroje mám, ale v pytlí — vašnosti — v pytlí. Odtamtud je vysypu, až to vyhoří.“

Ostatek jsme už jenom šeptali. I na to mne upozornil, že se zástupece po přihlášece přijde třeba na pojištěné věci podívat. Ale to že mi sežene, co budu chtít. Pluchy do asekurace půjčuje jeho švagr z Holoplaz, šicí stroj mají u traťmistrů, chomoutů mi svezou z celého kraje, kolik budu chtít. Že byly ohně v obci, mohu směle zvýšit pojištění střechy, náradí a nábytku. Ještě jiné věci mi doporučil a poradil. —

Do týdne měla banka mou přihlášku.

*

Vostrčil přišel s nápadem. Nůše už prý je tuze opotřebovaná věc. Povidali prý v okresním městě, že dostalo četnictvo rozkaz, aby při ohních záhy uhašených dávalo pozor, nebylo-li založeno. Proto je

třeba opatrnosti. Což, kdyby někdo, všetečný na tu nůši připadl!

Hvízdl jsem — a trochu mne zamrazilo. Ale Vostrčil se dal do smíchu.

„Je na to lepší prostředek“, prál: „Hrom!“

Podíval jsem se na Vostrčila, neztratil-li na cestě z okresního města kolečko. Nemohou si přece objednat hromobití, aby zapálilo můj barák.

„Ano, pane drahý: hrom! To se dělá tak: čeká se na noční bouřku. Pane, v dubnu, když se začnou bouřky honit — to stojí jen sirku. Je-li déšť, tím líp. Střecha už je dávno v plamenu, než se začnou lidi sbíhat, Zůstaneme při hromu.“

Měl jsem všecko dobře přihlášeno, bankou potvrzeno — zástupece byl i shlédl, co jsem pojistil — u mne mohlo uhodit třeba zítra. Nape se na půdu slámy, pod schody se dá — hořet to může hned. Do žní budu mít znova postaveno.

Poděkoval jsem Vostrčilovi a smluvil, že počkáme na jarní hromy. Shodli jsme se, jak budeme na dvoře lamentovat, ale vrata že neotevře, dokud to nebude pěkně plá-

nů rublů. Krajané odhadují jeho roční důchod na pakatel—300.000 rublů!

V osmdesátých letech přišel do Kijeva, začal pěstovati střívka na struny, založil velké uzenářství s přechetnými prodejny (jako u nás Chmel) a od roku k roku bohatl, až se stal mnohonásobným milionářem.

Krajané naši přáli by si, aby méně se věnoval myšlence novokřtěnců a více věcem českým a národním podnikům českým.

Dceru jeho má za choť rakouský vicekonsul v Kijevě, Čech p. Dinter, jenž je ochráncem Čechů, do Kijeva zavítavších.

Máme vůbec štěstí na konsuly—ve Varšavě je nyní generální konsul baron Leopold d'Andrian-Werburg, neobyčejně roztomilý muž, jenž udržuje vlídné styky k našimi krajaný, ve Varšavě žijícími, a všem Čechům do Varšavy zavítavším jest ochotným a laskavým rádcem.

Vicekonsulem ve Varšavě jest nyní sympatický náš krajan pan Vladimír Radimský, bratr poslance-velkostatkáře dra. Radimského z Kolína.

(Dokončení).

Každý člověk má právě tolik marnivosti, mnoho-li se mu nedostává rozumu. Pope.

polat. Ustanovili jsme, že nás chytí jeden a týž blesk. Za hasiče Vostrčil se zaručoval. V Třepolapech vědí, že nesmí stříkačka z kůlny, dokud se nešturmuje. A kovář nesmí zvonit, dokud oheň není, jak se patří.

*

Na očekávanou asekuraci jsem si už udělal několik dloužků. Banka všecko zaplatí. Vostrčil mi přinesl zbytky velocipedu, železný rámec z pracího stroje — celkem za třičet zlatých mi toho dodal. Nemohl jsem toho žádat zadarmo. Zaplatil jsem vše hotově, aby věděl, že jedná s poctivcem. Vše jsem pojistil a mohl se těšit na pěknou premii. To se podívají v Třepolapech, jakou klíčku si tu postavím, až mne a Vostrčila poctí červený kohout. To bude domeček jako z obrázku.

*

První jarní bouřka přišla ve dne. Kýval jsem při přes dvůr na Vostrčilův dvůr. Až přijde druhá — a natáhne-li se do noci, to tu bude živo. Tudy budeme utíkat a odtamtud lamentovat. Ale nikoho k stavení nepustíme.

Livance.

Z dětských vzpomínek. Napsal Karel Vika.

To byl krásný den mého dětství, když maminka pekla livance. Vlastně už celý akt příprav uváděl mne v krásné nadšení, jemuž nevím co dnes bych přirovnal.

Jako by dnes to bylo, vidím před sebou náš rodinný livanecový hrnec, který byl kamenný, dvouúhý a vysoký, a při tom že byl nahoře široký a dno měl úzké, vyblížil jako zajímavá urna z dob dávno minulých. Byl desitížejdkový, pěkně zdrátovaný a měl jsem jej z našich hrnců nejraději, právě proto, že byl livanecový.

Jídával jsem tehdy livance velice rád, ještě snad raději, než bratr Pepek.

Bývaly to také livance, panečku! Žádné takové „livanečky“, jaké zná ubohá Praha, livanečky velké sotva jako kapesní zrcátko — dejte mi pokoj!

Naše maminka neměla na livance žádnou formu. Ve spížece stály dole dva železné pláty; když bylo pečení livanců na programu, ty dva pláty se přinesly do světnice, maminka je umyla, položila na horkou plotnu a když řídké těsto z výrazkové mouky začalo se v livanecovém hrnci zvedat nad okraj, maminka namočila peroutku v roztopeném sádle a přeletěla po délce i šířce

Za tři dny na to uhodil hřem. Ale nepřiletěl z oblak, nýbrž z pojišťovny.

Na kousku papíru oznamovala mi banka, že z důležitých příčin zrušuje moje pojištění.

Skácel jsem se na dubovou lavičku při té novině.

Zrušuje pojištění? Moje pojištění? Řádně přihlášené, schválené, zaplacené? Proč?

Letěl jsem k Vostrčilovi s tou hroznou zprávou. Ale ten chudas zbledl a třásl se na záspi ještě více než já. I jemu přinesl rurální posel tutéž zprávu děsnou — strašlivou.

Radili jsme se do oběda. Na záspi, pod hruškou na zahrádce, pak i za humny. Vostrčil byl tak sklíčen, že jsem ho musel těšit.

Podařilo se mi to teprve, když jsem řekl, že se dáme pojistit u jiné banky. Ještě dnes přihlásíme se oba. Sepiši to a pošlu do Prahy. Pojistíme a ještě na více.

Ať vidí takový mizerný ústav, který si tak jidašsky počíná, že se bez něho obejdeme. Nepotřebujeme pojišťovny, která pohrdá solidními občany.

oba rozpálené pláty. Už ta radost, jak omastek na plátech šuměl a prskal...

Potom nabrala sběračkou řídkého těsta, na konci prvního plátu vylila velikou těstovou kaňku a vedle ní hned druhou, na druhý plát také dvě — a už to začalo. Těsto se rozběhlo po plátě do kruhů velkých jako čepice a už začínal hotový zázrak.

Koukáš, koukáš a vidíš: Každý ten bílý kotouč rozlézá se nejdříve, jak široko může. Ale pak najednou toho má dost, cítí, že to páli všude stejně a jaksi něžně a nesměle se ohrnou jeho okraje do výše. Z tektutého těsta stává se livanec. Okraj žlutne i oranžoví, a střed livance dosud bílý, nasadí několik bublin, které pukají, jako když babička vzdychá, a jejich okraje klesají bezmocně zpět.

A už tu namočí maminka peroutku levou rukou v sádle a zatím ruka pravá nabere livance na plechovou lopatku a zvihne do výše. Peroutka mastí plát, ozve se ostré ššššš, pššš, pš, pšš, pššš, a v tom už livanec jako velký tolar pleskne zase na plát, ale už orlem nahoru. Je vidět, že se mu to líbí; nadme se drobet u jednoho kraje, nadme se naproti, nadme se trochu i v prostředku a už rudne. Zatím lopatka zachází stejně s livanecem druhým, třetím a čtvrtým. Potom je přejíždí peroutka zase nahoře,

*

Ale naše přihláška byla odmítnuta. Nepřijala nás tato, ani žádná jiná pojišťovna. Ba, zjistilo se, že vůbec všechny banky si daly slovo a zrušily náhle veškeré pojistné úmluvy z Třepolap.

Zrovna před tím, kdy jsme jen čekali na noční hromobití.

Ach, co jich teď přišlo. A jak jsme nyní opatrovali stavení, aby opravdu neuhodilo. Jak jsem vyklízel slámu, ubezpečoval komín, pečoval o ohniště a opatroval sirky.

Hasiči cvičili nyní denně. Obec opatřila novou voznicí, vyhloubila rybník a opravila jalovou strouhu...

Konečně jsem se rozpomenul, že mám v pojišťovně „Robur“ přítele z mladých let. Zajel jsem si do Prahy a navštívil ho. Poptám se, zdali bych se u nich mohl pojistit.

Kamarád mě poučil náležitě. Z Třepolap nepřijme pojistku nyní žádná banka. Dostali informace, a přesvědčili se, že tu měla letos vyhořet celá řada stavení. Kde kdo zvýšil pojistky a připravoval se i jinak na oheň. Dokonce si kupovali lidé zbytky z požárů, aby dostali za věci zdánlivě shořené slušný peníz.

Kramerius 5

Digitální knihovna

Podmínky využití

Knihovna poskytuje přístup k digitalizovaným dokumentům pouze pro nekomerční, vědecké, studijní účely a pouze pro osobní potřeby uživatelů. Část dokumentů digitální knihovny podléhá autorským právům. Využitím digitální knihovny a vygenerováním kopie části digitalizovaného dokumentu se uživatel zavazuje dodržovat tyto podmínky využití, které musí být součástí každé zhotovené kopie. Jakékoli další kopírování materiálu z digitální knihovny není možné bez případného písemného svolení knihovny.

Hlavní název: **Čechoslovan**

Vydavatel: **V. Švihovský**

Vydáváno v letech: **1911-[1918], 1912, 03.08.1912**

Čísla ročníků: **2, 31**

Čísla výtisků: **2, 31**

Datum vydání čísla: **03.08.1912**

Identifikátor ISSN: **2414-9373**

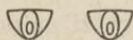
Stránky: **, ,**

rozvinutá poupátka, která potřebují příhodného okolí, aby se rozvinula. Okolí, které vzbuzuje v dítěti málo dojmů, znemožňuje probuzení jeho duševních vloh; okolí, které vyvolává příliš mnoho dojmů, přepíná nervy dítěte a není rovněž prospěšné zdárnému vývoji.

Nejlépe se vyvíjí dítě ve styku s jinými dětmi. Skola, kde sedí pouze vedle jiných dětí, nepostačí. K politování jest dítě, které většinu času musí strávit se starší hysterickou osobou, nebo se zádumčivým bručounem nebo s nějakým fanatikem a výstředním člověkem! Dítě dítěti rozumí nejlépe, vyloží vše nejpochoptitelněji a probudí v něm neúmyslně vlohy, které probuditi nepodařilo se nejučenějšímu pedagogu.

Rodiče nemusí býti vysoce vzdělání, aby mohli své děti dobře vychovat; ale musí mít živý zájem na jejich všestranném, harmonickém vývoji, musí sami býti ochotni se učit a vychovávat, musí ve svých dětech vidět nastávající muže a ženy, kterým chtějí býti přátelsky nápomocni, aby se vyvinuly, vzdělali a pro zápas životní připravily co nejlépe. Některým rodičům už je pomozeno, když vůbec začnou přemýšlet o výchově a denně si pak uvědomují, co bylo dobré a co mohlo býti lepší.

(„Nový Lid“).

„Ne, ne,“ volal Salaba, „zůstaň zde, manželko — musíš taky slyšet. Nemám s Pavelkou nic tajného.“

A potom, složiv ruce na pokrývku, hovořil k Pavelkovi:

„S kopce to jde se mnou, starý kamaráde, náramně s kopce. A rád bych odešel, aby tu vše bylo v pořádku. — Byl to osud, kamaráde, že šla Rozárka za mne — doufám, že už se na mne nehněvate. Oba jsme ji mít nemohli. Odesli jsme si každý své. — Ale teď — teď ji tu nechávám, a to mě bolí. Co vdova se řemeslem? Nějaký čas to půjde, ale pomaloučku se staří známi budou vytrácet, poněmhu taky budou umírat — a nových nepřibude. Vdova! Rozumí tomu jako muž? — A naproti jste vy — silný, statečný člověk — kolik pak vám je? — pětáctýřicet, jako mně, dobře to pamatuju, že jsme z jednoho roku. Mistr je mistr, všechno půjde k vám — a konečně mně moji drahou Rozárku udoláte. Zavře to, vrátí arch, a co potom? A dítě má, Rozárku, hodnou holku, však ji znáte. Kam se podějou? No řekněte, kamaráde, kam se podějou?“

ČESKÁ RUS.

Čechové v Kijevě.

(Dokončení).

Ze zámožných krajanů dlužno dále uvést p. dra. V. Vondráka, majitele hotelu „Praž“ na ulici Vladimírské, jež právě přestavuje a rozšiřuje: bude to jeden z největších hotelů kijevských; pan dr. Vondrák hodlá mu dáti ráz slovanický, zařídí v něm velkou kavárnu, jež bude zajisté střediskem slovanického života v Kijevě.

Pan dr. Vondrák koupil před nedávnem velkostatek, objímající 12.000 hektarů (13.000 desjatín (ve Volynském Polesí ve Vojtěchovicích, při železniční stanici Olevsk (Ovrucký ujezd) a nazval jej Čechovo, a stanice příští dráhy, protínající jeho pomezí, zvatí se bude Neruda. Dosud tam žije 10 českých rodin s 60 příslušníky.

Na statku tom hodlá zříditi malou Uchii, rozparceluje část pozemků a usadí tam české osadníky.

Pan dr. Vondrák je předsedou „Sokola“ v Kijevě, všeobecně oblíben, mladý, podnikavý to muž. Byl zakladatelem a vydavatelem prvního českého časopisu na Rusi, „Ru-

ského Čecha“. Je členem volynského gubernského zemstva (krajského sněmu).

Je ženat s roztomilou Ruskou, jež nejen již dobře česky hovoří, ale — jak jsem se s povděkem předsvědčil — i výborně česky vaří.

V poslední době vyniká speciální továrna na úplně zařízení moderních pivovarů i sladoven, slévárna a ocelárna Fr. Paul, která až teprve rok trvá, může se pochlubiti uspokojivými výsledky. Pan Paul je obětavý Čech a každý český podnik ochotně podporuje.

Nutno se dále zmíniti o vynikající firmě Gretter a Křivánek, jež díky české práci a umělému vedení nedávno zesnulého p. Křivánka, znamenitě se vyvinula.

V továrně této zaměstnáno na 1000 dělníků, na odpovědných místech jsou dosud čeští mistři a inženýři, ale v poslední době prý bohužel nová místa se obsazují Němci, ježto druhý společník jako Němec přeje prý více Němcům.

Zajímáti bude zpráva o české kolonii, jež tu na Dáci, samých hranicích města Kijeva, vznikla. Předměstí toto, vzdálené od středu mě-

Pavelka seděl s hlavou skloponou; na pohovce v koutě tiše štkala paní Rozárka.

„Pánbůh nikoho neopustí,“ vypravil ze sebe Pavelka.

„Milý Pavelko,“ mluvil Salaba, „Pánbůh se o takovou vdovskou krejčovinu nestará. Toho aby se chopil někdo jiný. — Ale vnučnutí mně dal Pánbůh, jak tady na té posteli ležím, a našeptal mi: Salabo — vzpomeň na Pavelku. A mně se vyjasnilo v hlavě. Pavelko, mívá jste Rozárku rád, vím to dobře. Vám vzal Pánbůh ženu — ji bere muže. Máte-li k ní ještě kousek srdce, Pavelko — a já ji za těch sedmáct let nesněd’ — řekněte mi: chtěl byste se jí ujmout? Chtěl byste si ji po mně vzít?“

Pavelkova hlava klesala níž a níže.

„Nemusíte mi odpověděti hned, Pavelko. Rozmyslete se. Ale proto jsem si vás vyžádal, abych vám řekl sám a za dobrého vědomí — ať Rozárka dobře slyší: pokojně lehnu tam k věčnému odpočinku, odejdu-li s tou nadějí. Kdybych to neřekl, Rozárka by pokládala za hřích pomyslet na něco takového, když jste

mě sedmáct let nenáviděl, a vy sám taky byste si netroufal. Stál bych mezi vámi jako duch. Na jedné straně usychala by má drahá žena, na druhé straně byste chroustal vdovecký chléb vy. Ale teď se nám vrací staré přátelství — jako přítel mě doprovodíte ke hrobu, před celým světem, a potom se nikdo nepodiví, že jste se po mně ujal vdovy a její dcery. Nic vám v tom nebude překážet. — To jsem vám chtěl říci, kamaráde Pavelko, a moje Rozárka to slyší. — A teď, Rozárko, řekl jsem to tak dobře?“

„Auguste, starouši!“ zaštkala paní Rozárka.

„Neplač, matko, napláčeš se potom dost — a taky toho brzy nechej. Pavelka je dobrák, zle ti s ním nebude.“

Pracně se zdvihl Pavelka, pohladil nemocného po tváři a řekl:

„Salabo, vy jste podivný, ale dobrý člověk. Proč my dva jsme se o ta léta připravili?“

„Osud, Pavelko, osud!“ odpovídal Salaba, mdlé se usmívaje. „Ale sešli jsme se v čas, abych na vás kšaftem pamatoval. Budete po mně mít dobrou

sta hodinu cesty, sloužilo dříve Kijevanům za letní sídlo. Česká osada vznikla před více než dvaceti roky, když p. Křivánek se stal spoluhlajitelem nepatrného tehdy závodu strojnického. Využitkovav rozsáhlých známostí, kterých nabyl na Rusi, jakožto zástupce jisté české strojírný, rozšířoval tento závod pod firmou Gretter a Křivánek, přibíral český personál technický i dělnický, rok za rokem tak, že těší se nyní v celém jihozápadním kraji nejlepší pověsti. Podle toho, jak se závod zvětšoval, správa závodu přibírala české přední dělníky, jako strojníky, kotláře, modeláře atd., mistry pro různá oddělení, inženýry a pomocné síly kancelářské. Tak se stalo, že povstala kolem závodu česká osada, která dnes čítá bezmála 600 obyvatelů. Zavedli se tam čeští živnostníci, jako výrobce pražských káv Ptáček, uzenář Bubák, výrobce olomouckých syrečků Mošer a hostinec s českou kuchyní p. Škrobánka. Mnozí, ač tam žijí 15—20 let, umějí rusky velice málo, naopak je tam dosti Rusů, kteří mluví slušně česky, naučivše se našemu jazyku buď v továrně od českých dělníků, nebo již jako děti od českých dětí.

Upozornění zasluhuje firma Ort a Kašpar, továrna na tělocvičné nářadí, jež se slibně rozvíjí; do nedávna byla jediným závodem, vyrábějícím v Rusku sokolské potřeby. Pracuje dobře a zaměstnává české dělníky.

památku. Už se nezlobte, že vám nic jiného odkázat nemohu.“

„Salabo — kamaráde,“ hovořil upřímně Pavelka, „nezamítne-li mne paní Rozárka, ujmou se odkazu. Děkuju vám.“

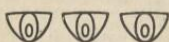
„Co bylo na mně, udělal jsem,“ šeptal Salaba. „Teď záleží na vás, jak zvítězíte.“

Smrákalo se, když Pavelka od Salabů odcházel. Venku v síni již skoro tmavé zadržela ho mistrová a zdvihajíc tři prsty k nízkému stropu pronášela zuby drkotajíc:

„Pane Pavelko, jak tu stojím před vámi a pod Bohem: já nevěděla, co vám ubohý můj muž chce, věřte mi!“

„Věřím, paní Rozárko, ale děkuju při tom Pánubohu, že mu dopřál času a dal síly, aby mně to řekl. Nebo toho kroku nikdy bych se nebyl odvážil — bez jeho odkazu bych si nebyl troufal. Opatruj vás tu zatím Pánbůh, paničko drahá.“

(N. L.)

Dále uvésti dlužno slévárnu Ungerman a Nejedlý; česko-ruskou pletárnu Andrlé; továrnu na české pluhý akc. spol. Vielwerth a Dědina. Jeden z největších velkoobchodů s kovovým zbožím na Rusi jest firmy Ed. Brabec, dvorní dodavatel; má filiálky v Petrohradě, Moskvě a Jižní Rusi. Stejně velký jest obchodní dům Emanuel Barth, založený r.1872; dodává stroje a technické potřeby pro pivovary a sladovny.

Krásný závod s fotografickými potřebami má na živé ulici Fundulejevské Moravan pan Životský. Na ulici Prorezné č. 8 má pěkný hodinářský a zlatnický závod s českým nápisem p.A. Zedník, jenž má za choť dceru zvěčnělého přítele setníka a redaktora Patrika Blažka.

A jest ještě velká řada menších živností a obchodů, z nichž pro zajímavost budtež uvedeny: továrna kovových výrobků J. F. Rollera, obchod s kuchyňským náčiním B. Znojemského, obchod s elektrotechnickými předměty F. M. Vysockého, velký sklad hospodářských strojů (Fr. Melichara z Brandýsa) B. Prokūpka.

Těž několik hostineců je v rukou Čechů; nejoblíbenější jest p. Ryskova restaurace na Dumské, plošč. český hostinec-jidelna při Lysé Křešatické per. Sobotky na Bibikovském bulvaru, Škrobánkova kavárna v Dační linii, Vágnerova česká pivnice „Praha“ na Křešaticku.

Před nedávnem usadil se v Kijevě i český lékař dr. V. Girs, jenž nemajetné krajaný přijímá bezplatně v sobotu v Aleksandrovské č. 79. A že kapelníkem u vojenské hudby byl Čech, rozumí se samo sebou. Byl jím p. Karel Huml, jenž právě vstoupil do výslužby a odebral se do Prahy, zůstaviv v Kijevě u všech krajanů vzpomínky.

I ve směru kulturním jsou krajané naši v Kyjevě vzorně zorganizováni. Jest tu na Rusi jediná veřejná česká škola, soukromá škola p. Jaroslava Boučka, vydržovaná spolkem „Komenský“. Česká škola má 80 žáků, výhradně českých. Pan Bouček jest synem nejstaršího českého učitele na Rusi a sám výtečný pedagog, záci české školy při přijímacích zkouškách do ruských středních škol vždy projdou s dobrým prospěchem. V prvních třídách se vyučuje česky, v dalších rusky, ovšem současně také češtině. Škola nalézá se dosud v nájemném domě, avšak činí se přípravy k vybudování vlastní budovy.

O její záčky pečlivě se stará též p. Ceněk Zápál, jenž jim pořádá loutkové divadlo a různé zábavy, vánoční stromek a pod. Jest upřímným rádcem všem Čechům,

do Dáče přibylým, zvláště dělníkům, jimž opatřuje místa, za to se mu dostalo čestného pojmenování „dáčského gubernátora“. Takto příslušník cechu sv. Kryšpina.

Spolkový život soustřeďuje se ve spolku „Jan Amos Komenský“, jenž je vzdělávacím a dobročinným; členy jsou ponejvíce dělníci.

„Sokol“, původně český, dle počtu členů je více ruský; duch a správa je však česká; má velice pěknou tělocvičnu, účelně zařízenou z bývalé synagogy.

Společenský život je celkem slabý; Češi scházejí se ve spolku „Komenský“ a na zábavách obou spolků. Intelektuálního střediska nemají.

Větší knihovny a čítárny ještě nemají, pouze menší knihovnu má spolek „Komenský“, což není příliš potěšitelné při tak četné a zámožné kolonii; za to však české časopisy se tu hojně odebírají. U každého krajanu lze nalézt nějaký časopis, buď „Národní Listy“, neb „Národní Politiku“, „Zlatou Prahu“, „Světozor“, „Hlas Národa“ a i hojně krajanových listů. Ve větších kijevských kavárnách jsou vesměs vyloženy „Národní Listy“ a ilustrované naše časopisy, téměř všude „Humoristické Listy“.

Kijev je střediskem českého života na Rusi, hlavním městem našich krajanů; k němu tíhne Volyň a vůbec celý žitomírský kraj, kde je přes 75.000 Čechů,

Přirozeně musil zde vzniknouti český časopis. Původně vycházel v Kijevě po vyhlášení konstituce „Ruský Čech“, byl podporován a vydáván drem. Vondrákem. Vycházel po dvě léta. Zanikl, že nebylo ještě dost pochopení u krajanů pro vlastní list a vydávání jeho spojeno bylo s velkými obtížemi.

Zánik „Ruského Čecha“ působil k tomu, že krajané pochopili, že nelze žít bez českého listu na Rusi a se všech stran ozývaly se hlasy, aby se založil nový list. Myšlenky nového listu ujal se osvědčený český žurnalista Věnceslav Švihovský, jenž uznal, že nutno psátí nejen o krajanech, ale pro ně. Myšlenku měl, ale neměl prostředků; ohlásil tudíž společn. s podílý po 25 rubl. Krajané uvítali tento návrh snadšením a upsali v krátko značný počet podílů. Hlavně však podniku se ujali pp. V. Klich, volyňský velkostatkář a majitel pivovaru, a J. Jindříšek, kteří se rozhodli, že vezmou časopis ve vlastní náklad a až se upevní, že podnik přemění v podílovou společnost. Vydávajíc již druhý rok společně s p. Švihovským časopis „Cechoslovan“ a český kalendář; oba podniky uvítány vše.

„Čechoslován“ hned v prvním roce nalezl hojně odběratelů, počet předplatitelů i inserentů stále stoupá, list skutečně vniká do všech končin Ruska, až i na Kamčatku—ve všech krajinách obrovského Ruska se čte, neboť—jak známo—všude jsou Češi.

I není pochyby, že zdravý tento podnik brzy se upevní a bude vydáván z vlastních prostředků, bez obětí. Družstvo „Čechoslován“ má záměr vydávati nejen časopis, ale má na mysli širší kulturní cíle. Přípravuje vlastní tiskárnu, začíná vydávati potřebné knihy pro Čechy na Rusi, a aby se česká kniha dostala do Ruska, zřídilo české knihkupectví, jež zahájí svou zdárnou činnost na podzim.

Fr. L. Hovorka.

Z Volkova.

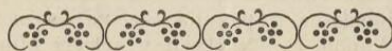
Před nedávnem jsme tu měli přednášku. Přijel k nám jistý p. S., jenž již několikrát přednášel na Volyni. Přednáška byla dobře přijata, hojně navštívena a p. S. byl odměněn honorářem 25 rub., jež byly mezi přítomnými vybrány. Rozhovory po přednášce a dobrá nálada, jež se potom u nás rozhostila, nutí k uvažování, nebylo-li by vhodné, aby se u nás častěji pořadaly přednášky. Což by Čechoslován nemohl dát podnět k něčemu podobnému, nemohl by vypracovat plán přednášek o různých otázkách pro naši českou Volyni? Myslím, že při trošce dobré vůle dalo by se nalézt několik řečníků, kteří by k nám šli s živým věrlým slovem a budili ze spánku a netečnosti to naše české vědomí. Myslím, že mluvené slovo společně s buditelskou a osvětlnou prací Čechoslována, by urychlilo naše probuzení, nebo lépe řečeno, by snadněji nás udrželo na povrchu té bažiny, do níž stále hlouběji a hlouběji klesáme.

Nechci zde vynášet zásluhy Čechoslována, bylo by to podkuřování z vlastní kaditelnice, doufám však, že nikdo, jenž má trošku citu v prsou a kousek rozumu v hlavě, mně neupře, že bez Čechoslována by naše češství na Rusi zahynulo tak, jako hyně rostlina bez vody a vzduchu. Věřím pevně, že Čechoslován přes všechny překážky, jež musí překonat, přes všechny klacky, jež mu vlastní krajané házejí pod nohy, půjde stále do předu a přece jen vypěstí na té naší česko-ruské nivě stromy, jež budou nésti dobré ovoce. Věřím v dobrý zdar jeho práce, ačkoliv nemohu zamlčet, že má perný kus práce, ba tuze perný. Největší potíže má tam, kde přirozeně by měl

nejednodušeji prorazit. Právě ti nejzřejmější, jimž nejde o nějaký ten rubl, nacházejí sta vytáček, aby nemuseli časopis předplatit. Zatím co méně zámožní krajané pečlivě podporují svůj jediný list, tak zvaní „předáci“ raději těch několik rublů prohýří nebo prohrají v kartách. Nutno říci, že většinou v našich osadách do popředí se strkají a ton udávají mlukové, kteří mají prázdnou hlavu, ale plný měsec. Domýšlejí se, že mají všechnu moudrost pronajatu a nesnesou proto žádné rády ani spravedlivé výtky. Časopis, jenž je nehladí a neschvaluje jim různé nešvary, jako karban, pití a rvačky, je jim solí v očích. Mnoho vody uteče, než tyto pány k rozumu přivedete. Na ty se dá působit jen osobně a tu by dobré posláni mohly vykonat přednášky. Promluvit jim do hloubi duše, důkladně „vyprat“ to jejich svědomí a dost možná, že by se z mnohých stali rozšafní občané a poctiví Češi.

Půda nám mizí pod nohama, zabředáme hlouběji a nesrazíme-li se těsně kolem svého listu, jenž dobře vycituje naše potřeby a řídí se úplně správným směrem, klesne tak hlouboko, že se více na povrch nedostaneme. Jednotlivec sám o sobě nezmůže nic, ale půjdeme-li hromadně za společným cílem, vykonáme hodně. Malý příklad. U nás na Volkově jsme již dávno potřebovali vlastní poštu. Osada je veliká a Tarnavka, kam docházela naše pošta, je hodně vzdálena. Někteří jednotlivci marně usilovali o zřízení zvláštního poštovního oddělení. Když se nás však našel větší počet a každý byl ochoten přinést nějakou obět—tu věc vzala zcela jiný obrat. Loni jsme dostali poštu a letos 18. července byla u nás otevřena též telegrafická stanice. Hlavní zásluhu o zavedení u nás tak důležitých zřízení mimo jiné mají: obětavý a o obec velice zasloužilý starosta p. J. Čech, p. J. Mráček, p. Fr., Hlušička a p. J. Ledvína, kteří se zavázali, že po dobu tří let, co pošta musí veškerá vydání hradit z vlastních příjmů, poskytnou zdarma: p. Mráček—dům s potřebným zařízením, p. Hlušička—osvětlení, p. J. Čech—dřevo k topení a p. J. Ledvína—3 krát týdně koně, ostatní se doplní dobrovolnými sbírkami.

Tož tedy, přátelé, ruce k dílu a práce se nám podaří. — ar —

Pravá poesie (básnictví) vždy jasně, čistě a nenuceně plyne.

Muž s dvěma ženami.

(Trochu české politiky).

Byl jeden Turek a ten měl dvě ženy, jednu mladou a druhou starou. Ten muž měl prošedivělé vlasy. Stará žena, aby muž se zdál býti starým, vytrhávala mu černé vlasy; mladá žena, aby muž zdál se býti mladým, vytrhávala mu opět vlasy šedivé. Za nedlouho byl muž holohlavý. Šedivé mu vytrhala mladá, černé stará, tak mu jediného vlasu na hlavě nezbylo.

My Češi jsme tak trochu podobni onomu Turkovi. Dvě ženy mají nás tak rády, že bychom z toho přišli nejen o vlasy, ale také o rozum. A ještě je velmi pochybno, zdali nás skutečně z lásky škubají.

Co jest to za starou ženu, s níž kdys násilně český národ byl oženěn a která od té doby vše s něho škubala, co zdravého, svěžího, silného, mladistvého měl? Co jest to za babiznu, která naděje vlasti, mládež, už z lůna matkám českým začala bráti a mrzačiti, která do svých rukou uchvacovala školy, rodiny a vše, co nový život a rozkvět národu českému slibovala? Kolikrát znovu probudili jsme se v jaré síle, tolikrát nás udupala, pošlapala, zmrzčila! Na tom nebylo dosti, že si dívky od jejich narození připisovala, jako své, o nichž jen ona má právo rozhodovati, nebylo dosti, že svým stařeckým duchem naplnila školy—pohledte jen, s jakou drzostí vrhá se vůbec na vše, co vyrůstá na národním těle svěžího! Vrhá se na naše Sokolstvo, a kdyby mohla, vytrhala by je z národního těla a popálila do jednoho. Vrhá se na vše, co není tak stařecké, zmrzačené, neživotné svraštělé a vyžité, jako ona. A kdo dovede více šipět a sypět, hůře nadávat a přišerněji proklínat, jako taková ježibaba. Víte, co byla a je dosud českému národu římská hierarchie?

A víte, čím je českému národu Germanie, ta mladší? Svou ženitbou s českým národem stala se paní v Rakousku. Když byla ještě malou holíččkou, český národ už byl statným junákem. A když tento junák byl po bílé Hoře spoután, vnutili mu hned dvě ženy, starou, kterou už dávno byl proklel a mladou, která měla dovršit jeho bidu a neštěstí. Český národ byl po nemoci, ale nedal se a nedbal svůdných slov vnučené ženy. Ještě před dvacíti lety na svá stará práva, zlaté a stříbrné vlasy na hlavě naší, byli jsme hrdi—nyní, když jsme se